

Prehľad zmien v sociálnom poistení a dôchodkoch v roku 2023

Rodičovský bonus, zmeny pri odchode do dôchodku, zákonná valorizácia dôchodkov, ale aj zastabilizovanie druhého piliera a generálny pardon. Aj to sú zmeny, ktoré so sebou prináša rok 2023. Rezort práce pripravil opatrenia dotýkajúce sa všetkých oblastí sociálneho poistenia, ktoré prispejú k zvýšeniu životnej úrovne pracujúcich, rodín aj seniorov.

Valorizácia dôchodkov o 11,8 %

Sociálna poisťovňa od 1. januára 2023 zvýši (valorizuje) dôchodky o 11,8 % automaticky, dôchodcovia nemusia o nič osobitne žiadať. O zvýšení dostanú písomné rozhodnutie a dôchodky vo vyššej sume im budú prvý raz vyplatené vo výplatnom termíne v januári 2023 aj s doplatkom zvýšenia od 1. januára 2023 do dňa predchádzajúceho výplatnému termínu v januári 2023. Zvýšia sa všetky druhy dôchodkových dávok (starobné, predčasné starobné, invalidné a pozostalostné dôchodky).

Predčasný starobný dôchodok po získaní 40 odpracovaných rokov

Od 1. januára 2023 bude mať poistenec, ktorý získa 40 odpracovaných rokov nárok na predčasný starobný dôchodok. Človek, ktorý odíde do dôchodku po 40 odpracovaných rokoch, bude mať penziu krátenú o 0,3 percenta za každý mesiac, o ktorý odíde do penzie skôr. Do odpracovaných rokov sa zároveň započítavajú aj obdobia, počas ktorých poistenec objektívne nemohol vykonávať zárobkovú činnosť (napr. obdobia vojenskej služby, starostlivosti o deti).

Rodičovský dôchodok

Rodičovský bonus, či rodičovský dôchodok, ďalší dôchodok, ktorý budú seniori poberať popri starobnom dôchodku. Vyplácať ho bude Sociálna poisťovňa automaticky podľa údajov v registri fyzických osôb pre biologického rodiča a osvojiteľa. Rodičovský dôchodok nezvýši dieťaťu samotnú výšku odvodov a zároveň nebude mať vplyv ani na výšku budúceho dôchodku detí. Návrh rezortu práce bol schválený s podmienkou k obmedzeniu maximálnej výšky hrubých zárobkov dieťaťa, z ktorých bude môcť byť rodičovský dôchodok pre rodiča určený. Schválený návrh ráta maximálne z 1,2 násobkom mesačnej hrubej mzdy dieťaťa pre jedného rodiča.

Obnovenie väzby dôchodkového veku na rast strednej dĺžky života

S cieľom zlepšiť finančnú udržateľnosť I. piliera a stabilizovať výplatnú fázu dôchodkov budú mať poistenci od ročníka narodenia 1967 opätovne naviazané zvyšovanie dôchodkového veku na strednú dĺžku života. Zároveň ženám, ktoré vychovali dieťa, bude aj naďalej znížený dôchodkový vek o 6 mesiacov za každé vychované dieťa, maximálne však o 18 mesiacov. V záujme predvídateľnosti a zapamätateľnosti dôchodkového veku sa bude rezort práce zverejňovať tieto údaje na 5 rokov dopredu.

Korekcia aktuálnej dôchodkovej hodnoty (ADH)

Novopriznané dôchodky sa vypočítavajú podľa aktuálnej dôchodkovej hodnoty, ktorá dnes rastie o sto percent priemerného príjmu. Pre udržateľnosti celého systému, dôjde k spomaleniu rastu na 95 percent. Dôchodkovú hodnotu určuje každý rok Sociálna poisťovňa. Úprava výšky ADH výrazne zlepší udržateľnosť dôchodkového systému a zároveň reaguje na požiadavku Európskej únie, ktorá požadovala zlepšenie verejných financií o 1,8 %. Dôchodková reforma ministerstva práce ide nad rámec a navrhuje zlepšenie udržateľnosti verejných financií o 2,4 % HDP v horizonte 50 rokov.

Novela II. piliera

Najvýznamnejšími zmenami v II. pilieri sú zavedenie predvolenej investičnej stratégie a zmeny v podmienkach výplatnej fázy, ktoré majú zabezpečiť postupné a dlhodobé čerpanie úspor. Zároveň upravujeme (individuálne) garancie a znižujeme poplatky pre dôchodcovské správcovské spoločnosti.

Zmeny pri vdovských a vdoveckých dôchodkoch

Na základe poznatkov z praxe rezortu práce, schválili poslanci novelu zákona, ktorá od 1. januára

2023 umožní predĺženie nároku na výplatu vdovského/vdoveckého dôchodku po úmrtí jedného z manželov. Vyplácanie v trvaní jedného roka predlžujeme na dva roky a to pre všetkých ovdovených poistencov bez ohľadu na ich vek, počet vychovaných detí či zdravotný stav. Vdove, alebo vdovcovi, ktorým skončil nárok na výplatu vdovského/vdoveckého dôchodku a k 1. januáru 2023 ešte neprešli dva roky od úmrtia partnera, sa automaticky obnoví nárok na výplatu vdovského/vdoveckého dôchodku za zostávajúce obdobie. Novela zároveň upravuje podmienky nároku na vdovský a vdovecký dôchodok poistencom, ktorí vychovali jedno dieťa a to tak, že trvalý nárok na výplatu vdovského/vdoveckého dôchodku sa im obnoví už dovŕšením 57 rokov veku.

Úprava československých dôchodkov

Zmena sa týka poistencov, ktorí získali pred 1. januárom 1993 tzv. československé obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré mali získať dôchodok z Českej republiky. V praxi však vznikali prípady, kedy nárok na dôchodok takémuto poistencovi v Českej republike nevznikol (vzhľadom na prísnejšie podmienky nároku ako v Slovenskej republike). Takýto poistenec teda dostával iba čiastkový dôchodok od Slovenskej republiky. Na základe novej právnej úpravy sa až do vzniku nároku na dôchodok z Českej republiky bude výška dôchodku zo Slovenskej republiky vypočítavať aj z československého obdobia dôchodkového poistenia, za ktoré by inak vznikol nárok na dôchodok z Českej republiky. Táto úprava sa týka poberateľov starobných, predčasných starobných aj invalidných dôchodkov.

Generálny pardon

Pre dlžníkov Sociálnej poisťovne, ktorí nesú ťarchu dlhodobu kumulovaných záväzkov voči Sociálnej poisťovni, bude parlamentom schválený inštitút generálneho pardonu znamenať pomoc, ako sa zbaviť aspoň časti pohľadávok (penále). Pre odvádzateľov poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (poistné) to znamená, že ak najneskôr do 31. augusta 2023 zaplatia všetko dlžné poistné, ktoré bude splatné do 31. januára 2023 a týka sa obdobia do 30. júna 2022, príslušné penále im bude odpustené.

Platená otcovská dovolenka

Novela Zákonníka práce priniesla dva týždne plateného voľna pre otcov, aj keď matka poberá súčasne materské alebo rodičovský príspevok. Novelu pripravilo ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny ako transpozíciu EÚ smerníc do právneho poriadku SR. Cieľom je podpora rovnomernejšieho rozdelenia opatrovateľských povinností medzi ženami a mužmi a vytvorenie puta medzi otcom a dieťaťom už v ranom veku detí, čo najskôr po narodení. Otcovskú vypláca Sociálna poisťovňa. Dávka je určená pre otcov a po splnení zákonných podmienok ju môžu poberať najviac 14 kalendárnych dní v období šiestich týždňov po narodení dieťaťa. V prípade, ak je dieťa alebo matka s dieťaťom v tomto období hospitalizované, toto obdobie sa predlžuje o obdobie hospitalizácie.

Detailný prehľad zmien v oblasti sociálneho poistenia a dôchodkov od januára 2023 nájdete na stránkach Sociálnej poisťovne v priloženom odkaze [Sociálna poisťovňa \(socpoist.sk\)](https://www.socpoist.sk)
29.12.2022

Zdroj: [Prehľad zmien v sociálnom poistení a dôchodkoch v roku 2023 - MPSVR SR \(gov.sk\)](https://www.mpsvr.gov.sk)